

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudcem Tomášem Kocourkem ve věci

žalobců: a) D. A., nar. X,
b) Z. A., nar. X,
c) nezletilá R. A., nar. X,
d) nezletilý N. A., nar. X,
všichni státní příslušníci Turecké republiky,
toho času v X
žalobci c) a d) zastoupeni opatrovníkem Organizací pro pomoc uprchlíkům,
Z. S.,
se sídlem Kovářská 4, Praha,
proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**,
se sídlem Nad Štolou 3, Praha,

o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 16. 9. 2022, č. j. OAM-231/LE-BE01-BE02-PS-2022 a č. j. OAM-232/LE-BE01-BE02-PS-2022, o zajištění,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 9. 2022, č. j. OAM-232/LE-BE01-BE02-PS-2022, se ruší.
- II. Ve zbytku se žaloba zamítá.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobci se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), domáhají zrušení v záhlaví označených rozhodnutí, jimiž žalovaný rozhodl o zajištění žalobce a) a žalobkyně b) podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Doba zajištění byla stanovena do 2. 1. 2023.
2. V obou rozhodnutích žalovaný popsal, že žalobci a) a b) cestovali v návěsu kamionu a našla je německá policejní hlídka, která je následně předala Policii ČR. Oba byli následně zajištěni za účelem správního vyhoštění a bylo jim vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. V zařízení pro zajištění cizinců podali žádost o udělení mezinárodní ochrany. Při výslechu žalobci uvedli, že jsou manželé a pochází z Turecka, kde mají oba rodinu. Chtěli se dostat do Německa a požádat o azyl. V České republice žádné závazky nemají a v případě návratu do Turecka jim nehrozí žádné nebezpečí. Žalobce a) uvedl, že cestuje spolu se svou sestrou žalobkyní c) a jejím manželem žalobcem d), který je současně bratrancem žalobce a). Žalovaný ve vztahu k žalobci a) a žalobkyni b) konstatoval, že přicestovali v návěsu kamionu, bez cestovního dokladu a jakéhokoli povolení, jež by je opravňovalo ke vstupu či pobytu na území České republiky. Proto jim Policie ČR uložila správní vyhoštění a zajistila je, protože hrozilo, že budou pokračovat ve své cestě do Německa. Následně podanou žádost o udělení mezinárodní ochrany pokládá žalovaný za účelovou, podanou jen za účelem oddálení správního vyhoštění, a obává se, že by žalobci a) a b) nevyčkali na výsledek řízení o ní. Podmínky pro zajištění žalobců a) a b) podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu byly naplněny. Žalobci nejsou zranitelnými osobami ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu, které by nebylo možné zajistit, přestože cestují s nezletilou sestrou a bratrancem žalobce a). Dobu zajištění žalovaný stanovil na 110 dní.

Obsah žaloby a vyjádření k žalobě

3. Žalobci v žalobě namítají, že žalovaný v řízení porušil § 2 odst. 1 a 4 a § 50 odst. 3 a 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Dále tvrdí, že tvoří rodinu s nezletilými dětmi, a jsou tudíž zranitelnými osobami podle § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu. Manželé žalobce a) a žalobkyně b) totiž pečují o nezletilé žalobkyni c) a žalobce d), kteří jsou sestrou a bratrancem žalobce a). Podle žalobců nelze pojem „rodina s nezletilými dětmi“ vykládat úzce a aplikovat jej pouze na vztah rodič-dítě. Ostatně, zákon o azylu konkrétní podobu rodinného vztahu nestanoví. S ohledem na ochranu nezletilých žadatelů o mezinárodní ochranu je třeba do definice rodiny zahrnout všechny situace, kdy dospělý doprovází nezletilého příbuzného, jako je tomu právě v případě žalobců.
4. Žalovaný se však otázkou, zda žalobci jsou, nebo nejsou rodina, vůbec nezabýval, a proto jsou napadená rozhodnutí nepřezkoumatelná. Žalobci přitom své rodinné vztahy deklarovali již v řízení o správním vyhoštění a Policie ČR se s tím, že jsou rodinou, ztotožnila, neboť v písemnostech uváděla, že nezletilí žalobci c) a d) jsou v řízení zastoupeni žalobcem a) [tj. svým bratrem, resp. bratrancem] a společně je zajistila, resp. umístila v zařízení pro zajištění cizinců. Z napadených rozhodnutí je přitom zřejmé, že žalovaný žalobce za rodinu pokládá. Pokud by je totiž za rodinu nepokládal, pak by musel s žalobkyní c) a žalobcem d) jednat jako s nezletilými bez doprovodu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. h) zákona o azylu. Jako takoví by nemohli být vůbec zajištěni v zařízení pro zajištění cizinců, nýbrž umístěni v Zařízení pro děti-cizince. To ale žalovaný neudělal a nezletilí žalobci c) a d) setrvávají v zařízení pro zajištění cizinců s žalobci a) a b) jakožto nezletilé

děti se svým doprovodem. Jestliže tedy žalovaný pokládá žalobce za rodinu s nezletilými dětmi, pak jsou všichni zranitelnými osobami podle § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu. Podle § 46a odst. 3 zákona o azylu lze zranitelné osoby zajistit pouze tehdy, pokud jsou starší 18 let a opakovaně závažným způsobem porušily povinnost uloženou zvláštním opatřením (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2018, č. j. 49 A 9/2018-37). Tyto podmínky splněny nebyly, mj. proto, že žalovaný žalobcům žádné zvláštní opatření neuložil.

5. Důsledkem toho, že žalovaný v napadených rozhodnutích nezaujal jednoznačný postoj k otázce, zda jsou žalobci rodinou, či nikoli, je to, že žalobkyně c) a žalobce d) jsou v zařízení pro zajištění cizinců omezeni na osobní svobodu, aniž by věděli proč. Žádné rozhodnutí jim nebylo vydáno a napadená rozhodnutí je nijak nezmiňují. Žalobci c) a d) jsou zajištěni bez zákonného podkladu, což je v příkrém rozporu s jejich právem na osobní svobodu.
6. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že žalobci c) a d) nejsou účastníky soudního řízení. Nepodali totiž žádost o udělení mezinárodní ochrany. Napadenými rozhodnutími žalovaný zajistil pouze žalobce a) a b). Žalovaný s žalobou nesouhlasí a navrhuje její zamítnutí. Zrekapituloval průběh správního řízení a uzavřel, že podmínky pro zajištění žalobců a) a b) podle § 46 odst. 1 písm. e) zákona o azylu byly naplněny. Žalobci totiž podali žádosti o udělení mezinárodní ochrany až poté, co jim bylo uloženo správní vyhoštění, a proto jsou podle žalovaného zjevně účelové. Zvláštní opatření podle § 47 zákona o azylu nebylo možné uložit.

Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

7. Ze správního spisu zjistil soud následující podstatné skutečnosti. Rozhodnutími Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, ze dne 8. 9. 2022, č. j. KRPP-133490-3/ČJ-2022-030022 a č. j. KRPP-133489-3/ČJ-2022-030022, byli žalobci a) a b) zajištěni [žalobci c) a d) byli uvedeni jako účastníci řízení na rozhodnutí žalobce a)] za účelem správního vyhoštění podle § 124 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Dne 13. 9. 2022 byli žalobci a) a b) rozhodnutími téhož orgánu vydanými pod č. j. KRPP-133122-14/ČJ-2022-030022 a č. j. KRPP-133121-14/ČJ-2022-030022 vyhoštěni na 1 rok podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 3 a 4 zákona o pobytu cizinců. Z odůvodnění uvedených rozhodnutí vyplynulo, že policie žalobce zajistila poté, co je německá policie objevila v návěsu kamionu a předala je do České republiky. Žalobci neměli žádné povolení k vstupu do České republiky nebo k pobytu zde a uvedli, že pouze projížděli do Německa, kde hodlají požádat o azyl. Žalobce a) uvedl, že s ním cestuje jeho sestra žalobkyně c) a jeho bratranec žalobce d), které oba zastupuje, protože jsou nezletilí.
8. V Zařízení pro zajištění cizinců B.-J. požádali žalobce a) a žalobkyně b) dne 14. 9. 2022 o udělení mezinárodní ochrany. Dne 16. 9. 2022 vydal žalovaný napadená rozhodnutí o jejich zajištění, jejichž výroky a odůvodnění jsou rekapitulovány v bodech 1 a 2 tohoto rozsudku.
9. Dne 6. 10. 2022 poskytli žalobce a) a žalobkyně b) údaje k žádosti o udělení mezinárodní ochrany, v nichž uvedli, že žalobkyně b) je těhotná. Podle výpisu z její zdravotní dokumentace žalobkyně b) téhož dne odebrali krev a krevní test těhotenství potvrdil.

Posouzení žaloby soudem

10. Soud se k námitce žalovaného nejprve zabýval otázkou aktivní procesní legitimace žalobců c) a d). Ti, jak žalovaný poukázal, nejsou adresáty napadených rozhodnutí. Soud však nesouhlasí s tím, že by kvůli tomu nebyli aktivně procesně legitimováni, tj. neměli právo podat žalobu. Toto právo má obecně ten, kdo tvrdí, že se napadené rozhodnutí negativně projevilo v jeho právní sféře (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žalobci c) a d) tvrdí, že na základě napadeného rozhodnutí musí setrvat v zařízení pro zajištění cizinců. Jejich tvrzení není zjevně nesmyslné, neboť judikatura správních soudů a Ústavního soudu obecně vychází z toho, že rozhodnutím o zajištění dospělého příbuzného (zákonného zástupce) dochází i k zásahu do právní sféry nezletilého cizince, je-li spolu s ním ubytován v zařízení pro zajištění cizinců. Nezletilí cizinci fakticky sdílí stejný režim jako jejich zákonní zástupci, čímž jsou sami zbaveni osobní svobody (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2017, sp. zn. III. ÚS 3289/14, bod 41 a násl., nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2019, č. j. 10 Azs 316/2018-60, a ze dne 17. 5. 2022, č. j. 7 Azs 324/2021-55). Žalobci c) a d) tedy v žalobě přednesli hájitelné tvrzení, že žalobou napadenými rozhodnutími bylo zasazeno i do jejich právní sféry, jsou proto aktivně procesně legitimováni k podání žaloby.
11. Soud dále ověřil, že žaloba byla podána včas a splňuje všechny zákonem požadované formální náležitosti. Přistoupil tedy k jejímu věcnému projednání. Napadená rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). O věci rozhodl soud bez jednání, neboť žádný z účastníků nařízení jednání nepožadoval (§ 46a odst. 8 věta čtvrtá zákona o azylu).
12. Obecné tvrzení žalobců, že byly v řízení porušeny § 2 odst. 1 a 4 a § 50 odst. 3 a 4 správního řádu, nepovažuje soud za žalobní body ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Žalobním bodem je totiž podle rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005-58, jen konkrétní (tj. ve vztahu k žalobci a k projednávané věci individualizované) skutkové tvrzení doprovázené konkrétní právní argumentací, z něhož plyne, z jakých důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné. Jen zcela obecné odkazy na ustanovení právního předpisu, která měla být porušena, těmto požadavkům nedostály.
13. Řádným žalobním bodem žalobci namítají, že je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, pokud jde o závěry týkající se vzájemného vztahu žalobců. Z rozhodnutí není zjevné, jestli je žalovaný pokládá za rodinu s nezletilými dětmi ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu, nebo zda je za rodinu vůbec nepokládá, a tím pádem považuje žalobce c) a d) za nezletilé bez doprovodu.
14. Soud konstatuje, že v napadeném rozhodnutí, jehož adresátkou je žalobkyně b), se žalovaný o žalobcích c) a d) vůbec nezmiňuje. V napadeném rozhodnutí, jehož adresátem je žalobce a), žalovaný v rekapitulační části stručně popisuje rodinné vztahy žalobce a) k žalobcům c) a d). Nečiní však žádný závěr o tom, zda je – případně i společně s žalobkyní b) – pokládá za rodinu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu, nebo nikoli. Podruhé uvádí, že to, že žalobce a) cestuje se svou nezletilou sestrou [žalobkyní c)] a jejím nezletilým manželem [žalobcem d)], v žalobě se uvádí, že jde o partnera], z něj nečiní zranitelnou osobu. Ani ve vyjádření k žalobě, tedy poté, co byl konfrontován s argumentací žalobců, žalovaný nesdělil, jestli rodinné vztahy žalobců právně kvalifikuje jako rodinu, nebo ne a proč.

15. Soud nerozumí tomu, proč žalovaný odmítá k této právní otázce zaujmout jakýkoli postoj, případně nabídnout vlastní argumentaci. Z odůvodnění napadených rozhodnutí o zajištění žalobců a) a b) nicméně implicitně vyplývá, že skupinu žalobců za rodinu s nezletilými dětmi nepokládá. Nic takového tam totiž není řečeno. Žalovanému byly existující příbuzenské vztahy žalobců známy, dokonce je v jednom z napadených rozhodnutí výslovně zmínil. Zjevně však žalobce za rodinu s nezletilými dětmi nepokládal a patrně se ani nedomníval, že by to v jejich případě vůbec připadalo v úvahu. Neměl proto žádný důvod se k jejich příbuzenským vazbám v napadeném rozhodnutí vyjadřovat nad rámec letmé zmínky o jejich existenci.
16. Se závěrem, že skupina žalobců nepředstavuje rodinu s nezletilými dětmi, v níž by jednadvacetiletý žalobce a) a osmnáctiletá žalobkyně b) pečovali o sedmnáctileté (manžele či partnery) žalobkyni c) a žalobce d), se soud ztotožňuje.
17. Podle § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu se pro účely tohoto zákona zranitelnou osobou rozumí zejména nezletilá osoba bez doprovodu, rodič nebo *rodina s nezletilým dítětem* nebo rodič nebo rodina se zletilým dítětem se zdravotním postižením, osoba starší 65 let, osoba se zdravotním postižením nebo s vážným onemocněním, *těhotná žena*, oběť obchodování s lidmi nebo osoba, která byla mučena, znásilněna nebo podrobena jiným vážným formám psychického, fyzického nebo sexuálního násilí.

Podle čl. 2 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (dále jen „přijímací směrnice“), se pro účely této směrnice rodinnými příslušníky rozumí tito členové rodiny žadatele zdržující se v souvislosti s žádostí o mezinárodní ochranu ve stejném členském státě, pokud tato rodina existovala již v zemi původu:

- manžel či manželka žadatele nebo jeho nesezdaný partner či partnerka, se kterým/kterou žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným párům v právu nebo praxi členského státu přistupuje podle jeho právních předpisů o státních příslušnících třetích zemí podobně jako k párům sezdaným,
 - nezletilé děti párů uvedených v první odrážce nebo žadatele, pokud jsou svobodné, bez ohledu na to, zda se jedná o děti manželské, nemanželské nebo osvojené ve smyslu vnitrostátního práva,
 - otec, matka nebo *jiná dospělá osoba zodpovědná za žadatele podle práva nebo praxe daného členského státu, pokud je žadatelem svobodná nezletilá osoba.*
18. Zákon o azylu sice v § 2 odst. 1 písm. i) stanoví, že rodiny s nezletilými dětmi jsou zranitelnými osobami, nedefinuje ovšem pojem rodina. Je tedy třeba vycházet z čl. 2 písm. c) přijímací směrnice, který definuje, kdo je pro potřeby této směrnice, upravující přijímací podmínky žadatelů o mezinárodní ochranu, včetně možnosti a podmínek jejich zajištění, „rodinným příslušníkem“. Toto ustanovení stanoví ve svém návětí dvě podmínky: člen rodiny žadatele se (1) zdržuje v souvislosti s žádostí o mezinárodní ochranu v témže členském státě, (2) přičemž tato rodina existovala už v zemi původu. Současně (3) se musí jednat o blízký rodinný vztah předvídaný v některé ze tří odrážek. Rodinným příslušníkem žadatele může tedy být jeho manžel a manželka (partner či partnerka) a jeho nezletilé svobodné děti. V případě, že je žadatel nezletilý a svobodný, může být jeho rodinným příslušníkem jeho otec, matka, či jiná dospělá osoba zodpovědná za žadatele podle práva či praxe členského státu. Stejnou definici rodinného příslušníka obsahuje i čl. 2

písm. j) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU (tzv. kvalifikační směrnice) a čl. 2 písm. g) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 (tzv. dublinské nařízení). Zákon o azylu je transpozicí přijímací a kvalifikační směrnice, které tak jsou relevantním zdrojem výkladu jeho ustanovení.

19. Přijímací směrnice tedy za rodinu pokládá jen ty nejbližší rodinné vztahy, jako jsou vztahy manželů (partnerů), nebo vztahy rodičů a nezletilých dětí. V případě nezletilých žadatelů je zde ovšem výjimka – mohou tvořit rodinu i s jinou dospělou osobou, jež je za ně zodpovědná podle práva či praxe členského státu. Žalobkyně c) a žalobce d) nejsou dětmi žalobce a). V úvahu tak připadá pouze otázka, zda by mohl být žalobce a) onou „jinou dospělou osobou“, jež je za ně odpovědná. Žalobci c) a d) ovšem o udělení mezinárodní ochrany nepožádali, nemají tedy postavení žadatelů o udělení mezinárodní ochrany. (Tím se právě posuzovaná věc odlišuje od věci, jíž se v rozsudku ze dne 31. 8. 2022, č. j. 2 Azs 321/2021-65, zabýval Nejvyšší správní soud.) Jestliže tedy nejsou (nezletilými) žadateli, nemohou tvořit rodinu s jinou dospělou osobou, i když tato osoba sama žadatelem je. Čl. 2 písm. c) třetí odrážka přijímací směrnice totiž svou konstrukcí chrání zájem nezletilého žadatele, jemuž umožňuje tvořit rodinu i s jinou dospělou osobou než se svým rodičem. Nefunguje to však opačně: čl. 2 písm. c) přijímací směrnice neumožňuje dospělému žadateli [v posuzované věci žalobci a)], aby pro potřeby zajištění přijímacích podmínek žadatelů o mezinárodní ochranu tvořil rodinu s jinou nezletilou osobou, která není žadatelem.
20. Soud nepopírá, že žalobci, z nichž jsou dva nezletilí, na základě svých příbuzenských vztahů a společného cíle utvořili při své nelegální cestě Evropou určitou funkční jednotku. Za rodinu ve smyslu čl. 2 písm. c) přijímací směrnice je však pokládat nelze, protože pro to nejsou splněny podmínky vyplývající z tohoto ustanovení. Nejde o důvod, pro který by bylo možno pokládat žalobce za zranitelné osoby ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu.
21. Jelikož žalobci c) a d) nejsou žadateli o azyl, dopadá na ně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (dále jen „návratová směrnice“). Ta však žádnou vlastní definici rodiny neobsahuje.
22. I kdyby soud pominul, že nezletilí žalobci c) a d) nejsou žadateli o mezinárodní ochranu, a nepovažoval jejich právní status (z hlediska pobytu na území České republiky) za významný, nebylo by ani tak možné považovat žalobce a) na straně jedné a nezletilé žalobce c) a d) na straně druhé za rodinné příslušníky ve smyslu čl. 2 písm. c) přijímací směrnice. Žalobce a), ačkoliv je příbuzný obou nezletilých žalobců, za ně není zodpovědný podle práva nebo praxe daného členského státu (tj. České republiky). Český právní řád totiž nedává zletilému bratrovi (resp. bratranci a možná též švagrovi) žádné oprávnění zastupovat nezletilé žalobce c) a d). Absentuje zde tedy zodpovědnost žalobce a) za nezletilé žalobce c) a d) v rovině českého soukromého práva. Nehledě na to, že tato zodpovědnost by musela existovat již v zemi původu a nemohla by být pouze důsledkem toho, že se všichni žalobci společně vydali na nelegální cestu do Spolkové republiky Německo, pročť měl starší bratr dohlížet na svoji sestru a bratrance a postarat se o to, aby v pořádku docestovali do cílové destinace, a tam jim byl nápomocen v dalším životě. Takto účelově vytvořená závislost nezletilých žalobců c) a d) na žalobci a), která neexistovala v zemi původu, kde mají oba nezletilí žalobci své rodiče, nemůže založit pouto odpovídající čl. 2 písm. c) třetí odrážce přijímací směrnice.

23. Soud nepřehlíží, že žalovaný ubytoval nezletilé žalobce c) a d), kteří jsou zranitelnými osobami ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu, v zařízení pro zajištění cizinců. Jak poukazují žalobci v žalobě, jestliže jim nebylo vydáno vlastní rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, pak by jakožto nezletilí bez doprovodu měli být umístěni v Zařízení pro děti-cizince. Bez bližšího vysvětlení, které však žalovaný ve vyjádření k žalobě odmítl poskytnout, se soud může jen domýšlet, proč tomu tak v daném případě není. Může to poukazovat na nekonzistentnost žalovaného, jak dovozují žalobci, nebo na jeho vstřícnost vycházející z nejlepšího zájmu dítěte [bod 22 preambule přijímací směrnice nebo čl. 5 písm. a) návratové směrnice]. Z výše uvedeného nicméně vyplynulo, že žalobce a) a b) na straně jedné a nezletilé žalobce c) a d) na straně druhé nelze považovat za rodinné příslušníky ve smyslu přijímací směrnice, zletilí žalobci nejsou zákonnými zástupci nezletilých žalobců. Z ničeho tedy neplyne, že by zajištěním zletilých žalobců byl prakticky nevyhnutelně předurčen „osud“ nezletilých žalobců, tedy že posledně uvedení by byli fakticky nuceni setrvat v zařízení pro zajištění cizinců spolu se svými zletilými příbuznými (v tomto ohledu jsou skutkové okolnosti nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3289/14 odlišné, neboť v daném případě se jednalo o zajištění zákonného zástupce – otce – doprovázejícího malé děti). Pokud nezletilí žalobci c) a d) upřednostňují ubytování v zařízení pro zajištění cizinců, byť s tím jsou spojena různá omezení a režimová opatření, před ubytováním, které by jim bylo poskytnuto jakožto nezletilým bez doprovodu, jedná se o jejich volbu. Soud nepopírá, že vztahy mezi žalobci, zejména mezi žalobcem a) a žalobkyní c), kteří jsou sourozenci, jsou součástí jejich rodinného života, tudíž chráněny čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. To platí i pro jejich rozhodnutí žít minimálně přechodně společně. Zajištění zletilých žalobců může potenciálně zasáhnout do práva na rodinný život, neboť nutí žalobce rozhodnout se, zda budou nezletilí žalobci ubytováni v zařízení pro zajištění cizinců s omezeními z toho plynoucími, nebo zda se žalobci rozdělí. Tato ingerence státu do práva na rodinný život žalobců je však důsledkem jejich protiprávního jednání a směřuje k dosažení legitimního cíle, který sleduje právní úprava zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu.
24. Z výše popsané faktické situace nelze dovozovat, že by bylo třeba s žalobci nakládat jako s rodinou s nezletilými dětmi, tj. považovat je všechny za zranitelné osoby, a tedy aplikovat i na zletilé žalobce přísnější podmínky pro zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu, které se uplatní ve vztahu ke zranitelným žadatelům. Soud rozumí důvodům, pro něž se žalobci nechtějí od sebe fakticky oddělit (nachází se v cizí zemi, naprosto neznámém prostředí, mají společný cíl začít nový život ve Spolkové republice Německo atd.), nelze nicméně pro tuto skutečnost jinak posuzovat podmínky pro zajištění zletilých žalobců a) a b). Skutečnost, že s žalobci a) a b) společně cestují nezletilí příbuzní, kteří ovšem nesplňují definici rodinného příslušníka podle přijímací směrnice, nemůže odůvodnit jiný přístup k jejich situaci a podmínkám pro zajištění.
25. Soud doplňuje, že není pravda, že žalobci c) a d) jsou v zařízení pro zajištění cizinců „drženi“ bez právního podkladu. Jestliže jim nebylo vydáno žádné rozhodnutí o zajištění, pobývají v zařízení pro zajištění cizinců dobrovolně, pouze v režimu ubytovaných osob, a mohou je kdykoli opustit (a pokud by jim snad žalovaný v opuštění zařízení pro zajištění cizinců hodlal bránit, mohou proti tomu brojit zásahovou žalobou). Pak budou ovšem s ohledem na svůj věk převezeni do Zařízení pro děti-cizince, a ztratí tak možnost být s žalobci a) a b), s nimiž přicestovali.

26. Soud ze správního spisu zjistil, že dne 6. 10. 2022 (tj. až po vydání napadeného rozhodnutí) vyšlo najevo, že žalobkyně b) je těhotná. K této okolnosti je soud povinen přihlídnout, jak to vyplývá z nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. Pl. ÚS 12/19. Podle jeho bodu 88 je soud při posuzování zákonnosti rozhodnutí o zajištění povinen zohlednit významné změny okolností u zajištěné osoby, např. zhoršení zdravotního stavu nebo vyjevení statusu zranitelné osoby. Podle bodu 89 nálezu lze v případech, kdy by se v důsledku této změny okolností mohlo zajištění dostat do rozporu s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, prolomit § 75 s. ř. s. a při rozhodnutí o žalobě proti zajištění tyto nové okolnosti zohlednit. Soud konstatuje, že samotná skutečnost, že je žalobkyně těhotná, z ní činí zranitelnou osobu podle § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu (čl. 21 přijímací směrnice). I zcela fyziologické těhotenství přináší ženě určitou míru tělesného i duševního nepohodlí, které zákonodárce nemínil ještě zvyšovat zajištěním těhotných žen v zařízeních pro zajištění cizinců. Napadené rozhodnutí, jehož adresátkou je žalobkyně b), tedy ve světle této nové okolnosti neobstojí. Zranitelného žadatele o mezinárodní ochranu lze totiž podle § 46a odst. 3 zákona o azylu zajistit pouze tehdy, jestliže je zletilý a opakovaně porušil závažným způsobem povinnost uloženou mu zvláštním opatřením. Žalobkyni b) nicméně nebylo před zajištěním uloženo žádné zvláštní opatření, logicky jej tedy ani nemohla porušit, v důsledku čehož nejsou splněny podmínky pro její zajištění. K této skutečnosti musí soud přihlídnout, ačkoliv nastala až po vydání napadeného rozhodnutí a nevypovídá nic o zákonnosti napadeného rozhodnutí v době jeho vydání. Soud doplňuje, že těhotenství žalobkyně b) není skutečností, která by řadila do kategorie zranitelných žadatelů i jejího manžela žalobce a). Důvodu, pro který má soud rozhodnutí o zajištění žalobkyně b) za nezákonné, se nemůže dovolávat žalobce a). Soud proto zrušil rozhodnutí o zajištění žalobkyně b) pro nezákonnost podle § 78 odst. 1 s. ř. s., aniž rozhodl o vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2022, č. j. 7 Azs 324/2021-55, bod 35). Žalovaný byl ostatně sám i bez návrhu povinen ukončit zajištění žalobkyně b), jakmile zjistil, že je zranitelnou osobou, pro jejíž zajištění nejsou splněny podmínky § 46a odst. 3 zákona o azylu, a to podle § 46a odst. 13 písm. a) zákona o azylu. Podle obsahu správního spisu mu byla zdravotnickým zařízením žalovaného potvrzena informace o těhotenství žalobkyně b) dne 10. 10. 2022.
27. Ve zbytku soud žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s., protože žalobní argumentace je nedůvodná.
28. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobci a), c) a d) nemají právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměli úspěch. Úspěšná žalobkyně b) žádné náklady řízení nevynaložila. Ustanovenému opatrovníku žalobců c) a d), Organizaci pro pomoc uprchlíkům z. s., odměna nepřísluší, protože nejde o advokáta, ani neposkytuje specializované právní poradenství podle zvláštních zákonů. Nedopadá na ni proto § 35 odst. 2 s. ř. s. (srov. analogicky rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2008, č. j. 4 Azs 51/2008-79, který se týká situace, kdy byla Organizace pro pomoc uprchlíkům, z. s., ustanovena zástupcem). Žalovanému žádné náklady nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 26. října 2022

Tomáš Kocourek, v. r.
soudce